

**TÜRKİYE SAĞLIK ENSTİTÜLERİ BAŞKANLIĞI
TÜRKİYE ANNE ÇOCUK ve ERGEN SAĞLIĞI
ENSTİTÜSÜ**

**EVLİLİK ÖNCESİ, EVLİLİK, DOĞUM ÖNCESİ ve SONRASI
DÖNEMLERE İLİŞKİN KANUNİ DÜZENLEMELER
2019**

EVLİLİK ÖNCESİ, EVLİLİK, DOĞUM ÖNCESİ ve SONRASI DÖNEMLERE İLİŞKİN KANUNİ DÜZENLEMELER

Bu yayın tüm içeriği ile

<http://www.tuseb.gov.tr/enstitü/tacese>

adresinde yer almaktadır.

Kaynak gösterilmek kaydıyla yayın ve referans olarak kullanılması Türkiye Anne, Çocuk ve Ergen Sağlığı Enstitüsü' nün iznini gerektirmez.

Ocak 2019

İçindekiler

EVLİLİK ÖNCESİ, EVLİLİK, DOĞUM ÖNCESİ ve SONRASI DÖNEMLERE İLİŞKİN KANUNİ DÜZENLEMELER	3
NİŞANLILIK	3
Nişanlılığın hükümleri:	3
Nişanlanmanın sona ermesi:	3
Nişanın bozulmasının sonucu maddî tazminat:	3
Nişanın bozulmasının sonucu manevî tazminat:	3
Hediyelerin geri verilmesi	3
Nişanın bozulmasının sonucu zaman aşımı:	3
EVLİLİK	4
EVLİLİK YAŞI	4
ÇOCUKLARIN CİNSEL İSTİSMARI ve ERKEN YAŞ EVLİLİK	4
REŞİT OLMAYANLA CİNSEL İLİŞKİ	5
EVLENME BAŞVURUSU ve TÖRENİ:	6
Evlendirme Yetkisi	6
Başvuru Esnasında Sunulacak Belgeler;	7
SAĞLIK RAPORU	7
Evlilik için alınacak sağlık raporunda yapılacak testler;	7
Evliliğe Engel Hastalıklar;	8
EVLENME ENGELLERİ	8
ANALIK HALİNDE ÇALIŞMA ve SÜT İZİNİ	9
4857 SAYILI İŞ KANUNA TABİ ÇALIŞANLARIN ANALIK HALİNDE ÇALIŞMA VE SÜT İZİNİ	9
Analık İzni;	9
Doğum yapan İşçinin yarı zamanlı çalışma hakkı:	9
Süt İzni;	10
Ücretsiz İzin;	10
Mazeret izni (Babalık izini):	10
657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNA TABİ ÇALIŞANLARIN DEVLET MEMURLARININ ANALIK HALİNDE KULLANACAĞI YASAL HAKLARI;	10
Analık İzni (Doğum öncesi ve doğum sonrası izinler):	10
Mazeret izni (Babalık izini):	100
Süt İzni:	100
24 saatinde devamlılık gösteren hizmetlerde çalışma saat ve usulü:	110
Doğum yapan memurun yarı zamanlı çalışma hakkı: Doğum	11
Aylıksız izin:	11
İŞYERLERİNDE EMZİRME ODALARI VE ÇOCUK BAKIM YURTLARI	11
DOĞUM SONRASI YAPILAN DEVLET DESTEĞİ	12
DOĞUM YARDIMI	12
ANALIK SİGORTASINDAN SAĞLANAN HAKLAR -EMZİRME ÖDENEĞİ	14
İŞ GÖREMEZLİK ÖDENEĞİ (DOĞUM PARASI)	14
YENİDOĞAN BEBEKLER İÇİN YENİ KİMLİK ÇIKARMA İŞLEMLERİ	15
EVDE ÇOCUK BAKIMI PROJESİ	15
Kaynakça;	17

EVLİLİK ÖNCESİ, EVLİLİK, DOĞUM ÖNCESİ ve SONRASI DÖNEMLERE İLİŞKİN KANUNİ DÜZENLEMELER

NIŞANLILIK

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu(TMK)'nun 118- 123 maddelerinde evlenmek üzere çiftlerin bir araya gelerek nişanlanmasıyla ilgili hükümler yer almaktadır. Buna göre nişanlanma, evlenme vaadiyle olur. Nişanlanma, yasal temsilcilerinin rızası olmadıkça küçüğü veya kısıtlıyı bağlamaz. Kanun nişanlılık için bir şekil şartı koymamıştır. Sözlü ya da yazılı olarak yapılabilir. Önemli olan evlenme vaadinin, taraflarca beyan edilmesidir.

Nişanlılığın hükümleri: Nişanlılık, evlenmeye zorlamak için dava hakkı vermez. Evlenmeden kaçınma hâli için öngörülen cayma tazminatı veya ceza şartı dava edilemez; ancak yapılan ödemeler de geri istenemez.

Nişanlanmanın sona ermesi: Nişanlanma, tarafların beyanlarıyla, evliliğin gerçekleşmesinin imkânsız hale gelmesiyle ya da bunun anlaşılmasıyla, bozucu şartın gerçekleşmesiyle, geciktirici şartın geçleşmeyeceğinin anlaşılmasıyla, evlenmeyi yasaklayan hükümlerin varlığının anlaşılmasıyla, evlenmeyle sona erer.

Nişanın bozulmasının sonucu maddî tazminat: Nişanlılardan biri haklı bir sebep olmaksızın nişanı bozduğu veya nişan taraflardan birine yükletilebilen bir sebeple bozulduğu takdirde; kusuru olan taraf, diğerine dürüstlük kuralları çerçevesinde ve evlenme amacıyla yaptığı harcamalar ve katlandığı maddî fedakârlıklar karşılığında uygun bir tazminat vermekle yükümlüdür. Aynı kural nişan giderleri hakkında da uygulanır.

Tazminat istemeye hakkı olan tarafın ana ve babası veya onlar gibi davranan kimseler de, aynı koşullar altında yaptıkları harcamalar için uygun bir tazminat isteyebilirler.

Nişanın bozulmasının sonucu manevî tazminat: Nişanın bozulması yüzünden kişilik hakkı saldırıya uğrayan taraf, kusurlu olan diğer taraftan manevî tazminat olarak uygun miktarda bir para ödenmesini isteyebilir.

Hediyelerin geri verilmesi: Nişanlılık evlenme dışındaki bir sebeple sona ererse, nişanlıların birbirlerine veya ana ve babanın ya da onlar gibi davrananların, diğer nişanlıya vermiş oldukları alışılmışın dışındaki hediyeler, verenler tarafından geri istenebilir. Hediye aynen veya mislen geri verilemiyorsa, sebepsiz zenginleşme hükümleri uygulanır.

Nişanın bozulmasının sonucu zaman aşımı: Nişanlılığın sona ermesinden doğan dava hakları, sona ermenin üzerinden bir yıl geçmekle zamanaşımına uğrar.

EVLİLİK

Evlenme ehliyeti ve engellerine ilişkin hükümlerle TMK' da 124-144. maddelerinde yer almaktadır. Evlendirme işlemlerini yürütecek görevlilerin tespitine ve bunların yetkilerine, evlendirmeye esas olacak dosyaların düzenlenmesine evlenmeye itiraza, evlenmenin yapılmasına, tören yerlerine, evlendirme daire ve memurlarının denetlenmesine dair esas ve usuller çerçevesinde evlendirme işlemlerinin nüfus hizmetlerinin bütünlüğü içerisinde yürütülmesini sağlamak amacıyla Evlendirme Yönetmeliği düzenlenmiştir. Evlendirme işlemlerinin TMK ile getirilen temel kurallara ve bu Yönetmelik esaslarına göre uygulanır.

EVLİLİK YAŞI

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu (TCK)' nın 6/1-b maddesi uyarınca, 18 yaşını doldurmamış kişi **çocuktur**. Yine 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununun (ÇKK) 3/1-a maddesi uyarınca, daha erken yaşta ergin olsa bile, 18 yaşını doldurmamış kişi çocuktur. Bu iki hüküm birlikte değerlendirildiğinde; 18 yaşını doldurmamış her insan çocuk sayılmıştır. Kişi 18 yaşından önce ergin (reşit) olsa da çocuk sayılmaya devam edecektir.

TMK 11. maddesinde erginlik (reşitlik) yaşı 18 olarak kabul edilmiş, 12. maddesinde 15 yaşını doldurmuş kişinin anne ve babasının rızası ile ve mahkemenin onayı ile ergin kılınabileceği, 16 yaşını doldurmuş kişinin hâkim kararı ile 17 yaşını doldurmuş kişinin ise anne ve babasının rızası ile evlenebileceği kabul edilerek evlenmenin kişiyi ergin kılacağı belirlenmiş ise de, bu durumlarda dahi ergin kılınan kişi çocuk sayılacaktır. 16 yaşında evlenmiş ve bu nedenle ergin sayılmış kişi ile 15 yaşında yargısal karar ile ergin kılınmış kişi TCK ve ÇKK bakımından çocuk olmaya devam edecektir.

1926 tarih ve 743 sayılı TMK Madde 88 de “ Erkek on sekiz ve kadın on yedi yaşını ikmal etmedikçe evlenemez. Şu kadar ki hakim, fevkalade hallerde ve pek mühim bir sebebe mebni on beş yaşını ikmal etmiş olan erkek ve kadının evlenmesine müsaade edebilir. Ana ve baba ve vasi de dinlenir” hükmü **2001 Tarih ve 4721 Sayılı TMK madde 124 de** “ Erkek veya kadın on yedi yaşını doldurmadıkça evlenemez. Ancak, hâkim olağanüstü durumlarda ve pek önemli bir sebeple on altı yaşını doldurmuş olan erkek veya kadının evlenmesine izin verebilir. Olanak bulundukça karardan önce ana ve baba veya vasi dinlenir.” şeklinde yer almıştır. **TMK göre 18 yaşını dolduran erkek veya kadın kimsenin iznine gerek olmaksızın, 17 yaşını dolduran erkek veya kadın yasal temsilcisinin izniyle evlenebilir.**

ÇOCUKLARIN CİNSEL İSTİSMARI ve ERKEN YAŞ EVLİLİK

TCK 6. Maddesine göre; **18 yaşını doldurmamış kişi** çocuktur. TCK çocukların cinsel istismarı başlıklı 103 maddesine göre;

(1) Çocuğu cinsel yönden **istismar eden kişi, sekiz yıldan on beş yıla kadar** hapis cezası ile cezalandırılır. Cinsel istismarın **sarkıntılık düzeyinde kalması hâlinde üç yıldan sekiz yıla** kadar hapis cezasına hükmolunur. Mağdurun **on iki yaşını tamamlamamış** olması hâlinde verilecek ceza, istismar durumunda **on yıldan**, sarkıntılık durumunda **beş yıldan** az olamaz. Sarkıntılık düzeyinde kalmış suçun failinin çocuk olması hâlinde soruşturma ve kovuşturma yapılması mağdurun, velisinin veya vasisinin şikâyetine bağlıdır. Cinsel istismar deyiminden;

- a) **On beş yaşını tamamlamamış** veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış,
b) Diğer çocuklara karşı sadece cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışlar, anlaşılır.

(2) Cinsel istismarın **vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle** gerçekleştirilmesi durumunda, **on altı yıldan aşağı olmamak** üzere hapis cezasına hükmolunur. Mağdurun **on iki yaşını tamamlamamış** olması hâlinde verilecek ceza **on sekiz yıldan az** olamaz.

(3) Suçun;

- a) Birden **fazla kişi tarafından birlikte**,
b) İnsanların toplu olarak bir arada yaşama zorunluluğunda bulunduğu ortamların sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle,
c) Üçüncü derece dâhil kan veya kayın hısımlığı ilişkisi içinde bulunan bir kişiye karşı ya da üvey baba, üvey ana, üvey kardeş veya evlat edinen tarafından,
d) Vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, koruyucu aile veya sağlık hizmeti veren ya da koruma, bakım veya gözetim yükümlülüğü bulunan kişiler tarafından,
e) Kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle, İşlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(4) Cinsel istismarın, birinci fıkranın (a) bendindeki çocuklara karşı cebir veya tehditle ya da (b) bendindeki çocuklara karşı silah kullanmak suretiyle gerçekleştirilmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(5) Cinsel istismar için başvurulmuş cebir ve şiddetin kasten yaralama suçunun ağır neticelerine neden olması hâlinde, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.

(6) Suç sonucu mağdurun bitkisel hayata girmesi veya ölümü hâlinde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolunur.

Kanun metninde çocukların cinsel istismarı fiilleri suç olarak tanımlanmış; erişkin kişilere karşı işlenen fiiller açısından cinsel saldırı ifadesi kullanılmasına rağmen, çocuklar açısından cinsel istismar ifadesi kullanılmıştır.

REŞİT OLMAYANLA CİNSEL İLİŞKİ

TCK Reşit olmayanla cinsel ilişki başlıklı 104 üncü maddesine göre;

(1) Cebir, tehdit ve hile olmaksızın, on beş yaşını bitirmiş olan çocukla cinsel ilişkide bulunan kişi, şikâyet üzerine, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (18.6.2014 tarihli ve 6545 sayılı Kanunun 60'ncü maddesiyle bu fıkroda yer alan "altı aydan iki" ibaresi "iki yıldan beş" şeklinde değiştirilmiştir)

(2) Suçun mağdur ile arasında evlenme yasağı bulunan kişi tarafından işlenmesi hâlinde, şikâyet aranmaksızın, on yıldan on beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(3) Suçun, evlat edineceği çocuğun evlat edinme öncesi bakımını üstlenen veya koruyucu aile ilişkisi çerçevesinde koruma, bakım ve gözetim yükümlülüğü bulunan kişi tarafından işlenmesi hâlinde, şikâyet aranmaksızın ikinci fıkraya göre cezaya hükmolunur.

TCK açısından genel olarak baktığımızda çocuk kızla gayri resmi olarak evlenecek olan evliliğin faili erkek için 103 üncü ve 104 üncü madde kapsamında bir cezalandırılma söz konusudur.

Ayrıca, bu evliliğe destek veren, cevaz veren yasal temsilci, veli ya da vasi için de azmettiren kişi olarak TCK 38.maddesi kapsamında aynı ceza öngörülmektedir. TCK “Azmettirme” başlıklı 38. maddesine göre;

(1) Başkasını suç işlemeye azmettiren kişi, işlenen suçun cezası ile cezalandırılır.

(2) Üstsoy ve altsoy ilişkisinden doğan nüfuz kullanılmak suretiyle suça azmettirme halinde, azmettirenin cezası üçte birden yarısına kadar artırılır. Çocukların suça azmettirilmesi halinde, bu fıkra hükmüne göre cezanın artırılabilmesi için üstsoy ve altsoy ilişkisinin varlığı aranmaz.

(3) Azmettirenin belli olmaması halinde, kim olduğunun ortaya çıkmasını sağlayan fail veya diğer suç ortağı hakkında ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine yirmi yıldan yirmi beş yıla kadar, müebbet hapis cezası yerine on beş yıldan yirmi yıla kadar hapis cezasına hükmolunabilir. Diğer hallerde verilecek cezada, üçte bir oranında indirim yapılabilir.

TCK “Birden çok evlilik, hileli evlenme, dinsel tören” başlıklı 230 uncu maddesine göre;

(1) Evli olmasına rağmen, başkasıyla evlenme işlemi yaptıran kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Kendisi evli olmamakla birlikte, evli olduğunu bildiği bir kimse ile evlilik işlemi yaptıran kişi de yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

(3) Gerçek kimliğini saklamak suretiyle bir başkasıyla evlenme işlemi yaptıran kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(4) Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan suçlardan dolayı zamanaşımı, evlenmenin iptali kararının kesinleştiği tarihten itibaren işlemeye başlar.

EVLENME BAŞVURUSU ve TÖRENİ:

TMK ya göre birbiriyle evlenecek erkek ve kadın, içlerinden birinin oturduğu yer evlendirme memurluğuna birlikte başvururlar.

Evlendirme Yetkisi

Nüfus hizmetleri kanununun 22 maddesine göre iç işleri bakanlığı, evlendirme işlemlerinin nüfus ve vatandaşlık hizmetlerinin bütünlüğü içerisinde yürütülmesi için gereken her türlü tedbiri almak ve uygulamaktan sorumludur. **Evlendirme memuru**; belediye bulunan yerlerde **belediye başkanı** veya bu işle görevlendireceği **memur, köylerde muhtardır**.

Evlendirme yönetmeliğinde, 28.11.2017 tarihinde yapılan değişiklik ile il ve ilçe müftülüklerine evlendirme memurluğu yetkisi verilmiştir. Resmi nikâh kıydırmak isteyen çiftler diledikleri takdirde nikâhlarını **il ve ilçe müftülüklerinde** kıydırabilirler. Eşlerden birinin yabancı olması halinde evlendirmeye, belediye evlendirme memurlukları ile nüfus müdürleri yetkilidir.

Başvuru Esnasında Sunulacak Belgeler;

- Erkek ve kadından her biri, nüfus cüzdanı ve nüfus kayıt örneği,
- Önceki evliliği sona ermiş ise buna ilişkin belgeyi,
- Küçük veya kısıtlı ise ayrıca yasal temsilcisinin imzası onaylanmış yazılı izin belgesi
- Evlenmeye engel hastalığının bulunmadığını gösteren sağlık raporunu evlendirme memurluğuna vermek zorundadır.(136. madde)

SAĞLIK RAPORU

TMK' nun 136. maddesi gereği, 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun (UHK) 123 ve 124. maddelerinde belirtilen hususlar çerçevesinde çiftlerin evlenmeye engel hastalığı bulunmadığı belgelenmelidir. Sağlık raporu alınmadan evlenilemez. Evlilik öncesi yapılan kan testleri evlenecek çiftlerin sağlık durumları ve kalıtsal hastalıkları konusunda bilgilenme yönünden önemli olup aynı zamanda da yasal bir zorunluluktur.

Türkiye'de akraba evliliklerinin fazla olması ve akraba evliliklerinin %70'inin 1. derece akrabalar arasında yapılması, evlilik öncesi tarama tahlilleri ile yeni hasta bireylerin doğumunun engellenebilmesi açısından önem taşımaktadır.

Son yıllarda ciddi bir tehdit olan cinsel yolla bulaşan hastalıkların evlilik öncesi bilinmesi, taşıyıcı durumunda oldukları bulaşıcı hastalıklarını varsa bu hastalıklar için evlilik öncesi tedbirleri almak, anne ve çocuk arasında ileride ortaya çıkabilecek kan uyuşmazlığını önceden saptamak açısından önemlidir.

Raporu aile hekimi tarafından düzenlenmektedir. Sağlık raporları fotoğraflı olmak zorundadır. Alınan evlilik raporu başlangıç tarihinden itibaren 6 ay boyunca geçerlidir.

Evlilik için alınacak sağlık raporunda yapılacak testler;

- Kan uyuşmazlığının tespiti
- Kalıtsal kan hastalıklarının tesbiti (Talasemi/ Orak hücreli anemi (Hemoglobin Elektrofezi)
- Bulaşıcı hastalıkların tespiti
 - Hepatit B (HBsAg)
 - Hepatit C (Anti HCV)
 - Frengi (VDRL)
 - AIDS
 - Tüberküloz (Akciğer Grafisi)
- Herhangi bir bekâret incelemesi yapılamaz.

50 yaş üzeri kadınlar evlenme başvurularında menopoza girdiklerini belirtir ve durumu doktor raporu ile kanıtlarlarsa Akdeniz anemisi testi uygulanmaz.

60 yaş üzeri çiftlerde evlilik için alınacak sağlık raporu heyet raporu olarak düzenlenmesi gerekmektedir.

Sağlık taramasını yaptırmamış ve yaptırmış olsalar dahi evlenmelerinde bir sakınca görülmüş olan çiftler tedavi olmadıkça evlenemezler.

Evliliğe Engel Hastalıklar; Eşlerden birinin evlenmeye engel olacak bir rahatsızlığı varsa, öncelikle bu hastalığın tedavi edilmesi gerekir. Tedavinin gerçekleştirilmediği durumlarda evlilik memuru evlenmeye onay vermez.1593 sayılı UHK 123 ve 124. maddelerinde evlenme engeli olan hastalıklar sayılmıştır. İlgili madde hükümlerinde verem, bel soğukluğu, cüzzam, akıl hastalığı olanlar evlenemez denmektedir. Verem hastalığının bulunması halinde evlilik 6 ay ertelenir ve tedavi sonucunda hastalık ortadan kalkmışsa evlilik gerçekleştirilebilir.

Hepatit B’ de ise diğer eşe bir aşı uygulanmaktadır.1 ay sonra sağlıklı eşe tekrar kan testi yapılır. Bağışıklık kazanması durumunda evlenmelerinde bir sakınca bulunmamaktadır. Bağışıklık kazanılmaması halinde bir aşı daha uygulanır ve sonuçlarına 5 ay sonra bakılır.

EVLENME ENGELLERİ

TMK evlenmeye engel durumları **hısımlık, önceki evlilik ve akıl hastalığı** başlıkları altında değerlendirilmiştir.

TMK 129. maddesi 1. bölüm **hısımlık** başlığı altında aşağıdaki kimseler arasında evlenmeyi yasaklanmıştır.

1. Üstsoy ile altsoy arasında; kardeşler arasında; amca, dayı, hala ve teyze ile yeğenleri arasında,
2. Kayın hısımlığı meydana getirmiş olan evlilik sona ermiş olsa bile, eşlerden biri ile diğerinin üstsoyu veya altsoyu arasında,
3. Evlât edinen ile evlâtlığın veya bunlardan biri ile diğerinin altsoyu ve eşi arasında.

Yeniden evlenmek isteyen kimse, önceki evliliğinin sona ermiş olduğunu 130. Maddeye göre ispat etmek zorundadır. **Evliliğin sona erdiğinin ispatı** 130 ve 132. maddelerde işlenmiştir. 131. maddeye göre gaipliğine karar verilen kişinin eşi, mahkemece evliliğin feshine karar verilmedikçe yeniden evlenemez. Kaybolanın eşi evliliğin feshini, gaiplik başvurusuyla birlikte veya ayrıca açacağı bir dava ile isteyebilir. Ayrı bir dava ile evliliğin feshi, davacının yerleşim yeri mahkemesinden istenir. Yine 132. maddeye göre evlilik sona ermişse, kadın, evliliğin sona ermesinden başlayarak üç yüz gün geçmedikçe evlenemez. Kadın eğer hamile ise doğurmakla bekleme süresi biter. Kadının önceki evliliğinden gebe olmadığına anlaşılması veya evliliği sona eren eşlerin yeniden birbiriyle evlenmek istemeleri hâllerinde mahkeme bu süreyi kaldırır.

Akil hastaları, evlenmelerinde tıbbî sakınca bulunmadığı resmî sağlık kurulu raporuyla anlaşılmadıkça evlenemezler

ANALIK HALİNDE ÇALIŞMA ve SÜT İZNİ

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunda hastalık ve analık hali tanımı 15. madde de yapılmıştır. Sigortalı kadının veya erkeğin sigortalı olmayan eşinin, kendi çalışmalarından dolayı gelir veya aylık alan kadının ya da gelir veya aylık alan erkeğin sigortalı olmayan eşinin gebeliğinin başladığı tarihten itibaren doğumdan sonraki ilk sekiz haftalık, çoğul gebelik halinde ise ilk on haftalık süreye kadar olan gebelik ve analık haliyle ilgili rahatsızlık ve engellilik halleri analık hali kabul edilir. Çalışanın tabi olduğu kanuna göre analık halinde çalışma ve süt izni farklılıklar göstermektedir.

4857 SAYILI İŞ KANUNA TABİ ÇALIŞANLARIN ANALIK HALİNDE ÇALIŞMA VE SÜT İZNİ

4857 İş Kanununun 74. maddesinde işçiler için analık halinde çalışma ve süt iznine ilişkin hükümler düzenlenmiştir. Bu hükümler iş sözleşmesi ile çalışan ve bu Kanunun kapsamında olan veya olmayan her türlü işçi için uygulanır.

Analık İzni; Kadın işçilerin **doğumdan önce sekiz ve doğumdan sonra sekiz hafta** olmak üzere toplam **on altı haftalık süre** için çalıştırılmamaları esastır. Çoğul gebelik halinde doğumdan önce çalıştırılmayacak **sekiz haftalık süreye iki hafta süre** eklenir. Ancak, sağlık durumu uygun olduğu takdirde, doktorun onayı ile kadın işçi isterse doğumdan önceki üç haftaya kadar işyerinde çalışabilir. Bu durumda, kadın işçinin çalıştığı süreler doğum sonrası sürelerle eklenir.

Kadın işçinin erken doğum yapması halinde ise doğumdan önce kullanamadığı çalıştırılmayacak süreler, doğum sonrası sürelerle eklenmek suretiyle kullanılır. Doğumda veya doğum sonrasında annenin ölümü hâlinde, doğum sonrası kullanılmayan süreler babaya kullanılır.

Üç yaşını doldurmamış çocuğu evlat edinen eşlerden birine veya evlat edinene çocuğun aileye fiilen teslim edildiği tarihten itibaren **sekiz hafta analık hâli izni** kullanılır.

Hamilelik süresince kadın işçiye periyodik kontroller için ücretli izin verilir. Hekim raporu ile gerekli görüldüğü takdirde, hamile kadın işçi sağlığına uygun daha hafif işlerde çalıştırılır. Bu halde işçinin ücretinde bir indirim yapılmaz.

Doğum yapan İşçinin yarı zamanlı çalışma hakkı: Doğum sonrası analık hâli izninin bitiminden itibaren çocuğunun bakımı ve yetiştirilmesi amacıyla ve çocuğun hayatta olması kaydıyla, kadın işçi ile üç yaşını doldurmamış çocuğu evlat edinen kadın veya erkek işçilere istekleri hâlinde **birinci doğumda altmış gün, ikinci doğumda yüz yirmi gün, sonraki doğumlarda ise yüz seksen gün süreyle haftalık çalışma süresinin yarısı kadar ücretsiz izin verilir. Çoğul doğum hâlinde bu sürelerle otuzar gün eklenir. Çocuğun engelli doğması hâlinde bu süre üç yüz altmış gün olarak uygulanır.** Bu hükümlerinden yararlanan süre içerisinde süt iznine ilişkin hükümler uygulanmaz. Yukarıda öngörülen süreler işçinin sağlık durumuna ve işin özelliğine göre doğumdan önce ve sonra gerekirse artırılabilir. Bu süreler hekim raporu ile belirtilir.

İşçiler için çalışılan süreler ait ücret ve pirim ödemeleri işveren tarafından ödenecektir. Çalışılmayan süreler ait yarım çalışma ödeneği; günlük miktar, günlük asgari ücretin brüt tutarı kadardır ve işsizlik fonundan işçiye ödenecektir.

Süt İzni; Kadın işçilere bir yaşından küçük çocuklarını emzirmeleri için **günde toplam bir buçuk saat süt izni verilir.** Bu sürenin hangi saatler arasında ve kaç bölünerek kullanılacağını işçi kendisi belirler. Bu süre günlük çalışma süresinden sayılır.

Ücretsiz İzin; İsteği halinde kadın işçiye, on altı haftalık sürenin tamamlanmasından veya çoğul gebelik halinde on sekiz haftalık süreden sonra altı aya kadar ücretsiz izin verilir. Bu izin, üç yaşını doldurmamış çocuğu evlat edinme hâlinde eşlerden birine veya evlat edinene verilir. Bu süre, yıllık ücretli izin hakkının hesabında dikkate alınmaz.

Mazeret izni (Babalık izini): İşçiye; eşinin doğum yapması hâlinde ise beş gün ücretli izin verilir.

657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNA TABİ ÇALIŞANLARIN DEVLET MEMURLARININ ANALIK HALİNDE KULLANACAĞI YASAL HAKLARI;

Analık İzni (Doğum öncesi ve doğum sonrası izinler): Kadın memura; **doğumdan önce sekiz, doğumdan sonra sekiz hafta olmak üzere toplam on altı hafta süreyle analık izni verilir.** Çoğul gebelik durumunda, **doğum öncesi sekiz haftalık analık izni süresine iki hafta eklenir.** Ancak beklenen doğum tarihinden sekiz hafta öncesine kadar sağlık durumunun çalışmaya uygun olduğunu tabip raporuyla belgeleyen kadın memur, isteği hâlinde doğumdan önceki üç haftaya kadar kurumunda çalışabilir. Bu durumda, doğum öncesinde bu rapora dayanarak fiilen çalıştığı süreler doğum sonrası analık izni süresine eklenir.

Doğumun erken gerçekleşmesi sebebiyle, doğum öncesi analık izninin kullanılmayan bölümü de doğum sonrası analık izni süresine ilave edilir. Doğum öncesi analık izninin başlaması gereken tarihten önce gerçekleşen doğumlarda ise doğum tarihi ile analık izninin başlaması gereken tarih arasındaki süre doğum sonrası analık iznine ilave edilir.

Doğumda veya doğum sonrasında analık izni kullanılırken annenin ölümü hâlinde, isteği üzerine memur olan babaya anne için öngörülen süre kadar izin verilir.

Üç yaşını doldurmamış bir çocuğu eşiyile birlikte veya münferit olarak evlat edinen memurlar ile memur olmayan eşin münferit olarak evlat edinmesi hâlinde memur olan eşlerine, çocuğun teslim edildiği tarihten itibaren sekiz hafta süre ile izin verilir. Bu izin evlatlık kararı verilmeden önce çocuğun fiilen teslim edildiği durumlarda da uygulanır.

Mazeret izni (Babalık izini): Memura, eşinin doğum yapması hâlinde, isteği üzerine **10 gün** babalık izni verilir

Süt İzni: Kadın memura, çocuğunu emzirmesi için doğum sonrası analık izni süresinin bitim tarihinden itibaren **ilk altı ayda günde üç saat, ikinci altı ayda günde bir buçuk saat** süt izni verilir. Süt izninin hangi saatler arasında ve günde kaç kez kullanılacağı hususunda, kadın memurun tercihi esastır.

24 saatinde devamlılık gösteren hizmetlerde çalışma saat ve usulü: Günün yirmi dört saatinde devamlılık gösteren hizmetlerde çalışan memurlar için doğum sonrası gece nöbeti ve gece vardiyası görevlendirmelerinde çalışma saat ve şekilleri kurumlarınca düzenlenir. Ancak, kadın memurlara; tabip raporunda belirtilmesi hâlinde hamileliğin yirmi dördüncü haftasından önce ve her hâlde hamileliğin yirmi dördüncü haftasından itibaren ve doğumdan sonraki iki yıl süreyle gece nöbeti ve gece vardiyası görevi verilemez. Özürlü memurlara da isteği dışında gece nöbeti ve gece vardiyası görevi verilemez.”

Doğum yapan memurun yarı zamanlı çalışma hakkı: Doğum sonrası analık izni süresi sonunda kadın memur, isteği hâlinde çocuğun hayatta olması kaydıyla analık izni bitiminde başlamak üzere ayrıca süt izni verilmeksizin **birinci doğumda iki ay, ikinci doğumda dört ay, sonraki doğumlarda ise altı ay süreyle** günlük çalışma süresinin yarısı kadar çalışabilir. Çoğul doğumlarda bu süreler birer ay ilave edilir. Çocuğun engelli doğması veya doğumdan sonraki 12 ay içinde çocuğun engellilik durumunun tespiti hâllerinde bu süreler 12 ay olarak uygulanır. Üç yaşını doldurmamış bir çocuğu eşiyile birlikte veya münferit olarak evlat edinen memurlar ile memur olmayan eşin münferit olarak evlat edinmesi hâlinde memur olan eşleri de, istekleri üzerine bu haktan aynı esaslar çerçevesinde yararlanır.

Memurlar ve işçiler mevcut ücretsiz doğum izinlerini, ücretli yarı zamanlı çalışma süresinin bitiminde başlatabileceklerdir. Çocuk mecburi ilköğretim çağına gelinceye kadar memur ve işçi ebeveynlere her bir çocuk için kısmi süreli çalışma hakkından faydalanacak olup, ebeveynlerden biri her bir çocuk için bu haktan bir kez yararlanabileceklerdir.

Aylıksız izin: Doğum yapan memura, verilen doğum sonrası analık izni süresinin veya doğum yapan memurun yarı zamanlı çalışma için izin süresinin bitiminden; eşi doğum yapan memura ise, doğum tarihinden itibaren istekleri üzerine yirmi dört aya kadar aylıksız izin verilir. Evlat edinen her iki eşin memur olması durumunda bu süre, eşlerin talebi üzerine yirmi dört aylık süreyi geçmeyecek şekilde, birbirini izleyen iki bölüm halinde eşlere kullanılabilir. Devlet memurlarının doğum nedeniyle ücretsiz izinde geçen süreleri derece kademe ilerlemesinde değerlendirilecektir.

İŞYERLERİNDE EMZİRME ODALARI VE ÇOCUK BAKIM YURTLARI

Gebe veya emziren kadınların çalıştırılma şartlarıyla emzirme odaları ve çocuk bakım yurtlarına dair yönetmelik 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu kapsamındaki kadın çalışan çalıştıran işyerlerinde gebe, yeni doğum yapmış veya emziren çalışanın sağlık ve güvenliğinin sağlanması ve geliştirilmesini destekleyecek önlemlerin alınması ve bu çalışanların hangi dönemlerde ne gibi işlerde çalıştırılmalarının yasak olduğunu, çalıştırılabileceği işlerde hangi şart ve usullere uyulacağını, emzirme odalarının veya çocuk bakım yurtlarının nasıl kurulacağını ve hangi şartları taşıyacağını belirlemek üzere Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nca 16 Ağustos 2013 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmeliğe göre;

- Yaşları ve medeni halleri ne olursa olsun, 100-150 kadın çalışanı olan işyerlerinde, emziren çalışanların çocuklarını emzirmeleri için işveren tarafından, çalışma yerlerinden ayrı ve işyerine en çok 250 metre uzaklıkta yönetmelik ekinde belirtilen şartları taşıyan bir emzirme odasının kurulması zorunludur.

- Yaşları ve medeni halleri ne olursa olsun, 150'den çok kadın çalışanı olan işyerlerinde, 0-6 yaşındaki çocukların bırakılması, bakımı ve emziren çalışanların çocuklarını emzirmeleri için işveren tarafından, çalışma yerlerinden ayrı ve işyerine yakın yönetmelik ekinde belirtilen şartları taşıyan bir yurdun kurulması zorunludur. Yurt, işyerine 250 metreden daha uzaksa işveren taşıt sağlamakla yükümlüdür.
- Sağlık raporu ile gerekli görüldüğü takdirde gebe çalışan, sağlığına uygun daha hafif işlerde çalıştırılır. Bu halde çalışanın ücretinde bir kesinti yapılmaz. Başka bir işe aktarılması mümkün değilse, çalışanın sağlık ve güvenliğinin korunması için gerekli süre içinde, isteği halinde çalışanın tabi olduğu mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla ücretsiz izinli sayılması sağlanır. Bu süre, yıllık ücretli izin hakkının hesabında dikkate alınmaz.
- Kadın çalışanlar, gebe olduklarının sağlık raporuyla tespitinden itibaren doğuma kadar geçen sürede gece çalışmaya zorlanamazlar.
- Yeni doğum yapmış çalışanın doğumu izleyen bir yıl boyunca gece çalıştırılması yasaktır. Bu sürenin sonunda sağlık ve güvenlik açısından sakıncalı olduğunun sağlık raporu ile belirlendiği dönem boyunca gece çalıştırılmaz.
- Gebe veya emziren çalışan günde yedi buçuk saatten fazla çalıştırılmaz.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın Kadın İstihdamına Yönelik Projeleri

Kreş gündüz bakım evlerinde işverenlere 5 yıl vergi muafiyeti getirerek özel teşvik kapsamına alınmıştır. Kadın çalışan sayısına göre kreş açma zorunluluğu olan işverenler eğer kreş açmıyorsa anne kreşe çocuğunu yolladığında işveren kreş parasını ödemediğinde brüt asgari ücretin %50 si kadar yani bugünkü rakamla 1015 TL ye kadarı gelir vergisinden muaf tutulacaktır.

27.3.2018 Tarih ve 7103 Sayılı Vergi Kanunları İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 4.Maddesi ile 193 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

“16. İşverenlerce, kadın hizmet erbabına kreş ve gündüz bakımevi hizmeti verilmek suretiyle sağlanan menfaatler (İşverenlerce bu hizmetlerin verilmediği durumlarda, ödemenin doğrudan bu hizmetleri sağlayan gelir veya kurumlar vergisi mükelleflerine yapılması şartıyla, her bir çocuk için aylık, asgarî ücretin aylık brüt tutarının %15'ini aşmamak üzere bu istisnadan yararlanılır. Kreş ve gündüz bakımevi hizmetini sağlayanlara yapılan ödemelerin belirlenen istisna tutarını aşan kısmı ile hizmet erbabına bu amaçla nakden yapılan ödemeler ve sağlanan menfaatler ücret olarak vergilendirilir. Bu bentte yer alan %15 oranını, asgarî ücretin aylık brüt tutarının %50'sine kadar artırmaya ve kanuni seviyesine getirmeye Bakanlar Kurulu, bu istisnanın uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.)”

DOĞUM SONRASI YAPILAN DEVLET DESTEĞİ

DOĞUM YARDIMI

Doğum yardımı yeni doğan bebekler için ailelere ödenen karşılıksız yardım parasıdır. Doğum parası almak isteyen ailelerin öncelikle başvuru yapması, yapılan bu başvurunun olumlu olarak sonuçlanması gerekmektedir. Uygulama 23 Mayıs 2015 Tarihli 29364 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan doğum yardımı yönetmeliği ile yürürlüğe girmiştir.

Doğum yardımı, 15/5/2015 tarihinde ve sonrasında gerçekleşen canlı doğumlar için verilir. Ancak ödeme miktarına esas çocuk sırasının tespitinde, 15/5/2015 tarihinden önce doğmuş olan çocuklar da dikkate alınır. Doğum parası tek çocuk ile sınırlı değildir, yeni doğan tüm canlı doğan çocukları kapsamaktadır.

- Birinci çocuk için 300 TL
- İkinci çocuk için 400 TL,
- Üçüncü çocuk için 600 TL
- İkiz çocuklarda 1000TL tutarında bir defaya mahsus olmak üzere doğum yardımı yapılır.

Doğum yardımı alabilmek için başvuru yapılması gereklidir. Doğum yardımı, annenin ya da babanın veya her ikisinin de Türk vatandaşı olması halinde yapılır. 5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 28. maddesi kapsamına girenler de (mavi kart sahipleri) doğum yardımından faydalanır.

Doğum yardımı, anne ve babanın her ikisinin sağ ve Türk vatandaşı olması halinde anneye yapılır. Doğum yardımı annenin Türk vatandaşı olmaması veya annenin vefat etmiş olması hallerinden birinin gerçekleşmesi durumunda veya bakanlıkça belirlenecek zorunlu hallerde Türk vatandaşı babanın nüfus kayıt örneği esas alınarak babaya yapılır. Doğum yardımı, hak sahiplerinin kendilerine veya durumlarına göre tevsik edici belge sunmaları şartıyla kanuni temsilcilerine yapılır.

Kamu işçilerinden, kapsamında buldukları bireysel iş sözleşmesi veya toplu iş sözleşmesi hükümlerine göre işçinin kendisi veya eşinin doğum yapması nedeniyle işçiye bir ödeme yapılması kararlaştırılmış olanlara, kararlaştırılan tutarın ödeme tutarından daha az olması halinde sadece aradaki fark ödenir. Kararlaştırılan tutarın bu maddeye göre yapılacak ödeme tutarından daha fazla olması halinde ise bu maddeye göre ödeme yapılmaz.

Doğum yardımından faydalanmak için; canlı doğumun gerçekleşmesinin ardından ilgili nüfus müdürlüğünde çocuğun **kimlik paylaşım sisteminde (KPS)** kayıt işlemi yapıldıktan sonra **doğum yardımı başvuru dilekçesinin** eksiksiz olarak doldurulması ve imzalanmasının ardından şahsen, iadeli taahhütlü posta veya kargo yoluyla gönderilmesi gereklidir. Başvurular, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İl Müdürlükleri ya da sosyal hizmet merkezlerine yapılır.

Her ne statüde olursa olsun (hizmet alımı yoluyla istihdam edilenler dâhil) **kamu kurum ve kuruluşlarınca istihdam edilen personel** çalıştığı kuruma başvurur. Yurtdışında yaşayanların başvuruları ise büyükelçilik ve konsolosluklarca alınır. Yurtdışında yaşayanların Türkiye'de bulunmaları halinde ise herhangi bir Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü ya da sosyal hizmet merkezine başvurmaları mümkündür.

Doğum yardımı kapsamında resmi nikâh şartı aranmamakla beraber KPS' deki bilgiler esas alınmaktadır. Doğum yardımı ödemeleri yapılan başvurunun Doğum Yardımı Sistemi (DYS)'ne girildiği ayı takip eden ayın son haftası hak sahiplerince PTT şubelerinden çekilebilmektedir.

Doğum yardımı uygulamasına ilişkin itirazlar yazılı olarak ilgili il müdürlüğüne yapılır. İtirazlar, il müdürlüğünce 15 gün içinde sonuçlandırılır. Doğum yardımı ile ilgili Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Alo 183 - Sosyal Destek Hattından bilgi alınabilir.

Doğum yardımı, hiçbir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın ödenir ve hacedilemez.

ANALIK SİGORTASINDAN SAĞLANAN HAKLAR -EMZİRME ÖDENEĞİ

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa göre analık sigortasından sigortalı kadına veya sigortalı olmayan karısının doğum yapması nedeniyle sigortalı erkeğe, bu Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamındaki sigortalılardan; kendi çalışmalarından dolayı gelir veya aylık alan kadına ya da gelir veya aylık alan erkeğin sigortalı olmayan eşine, her çocuk için yaşaması şartıyla doğum tarihinde geçerli olan ve kurum yönetim kurulunca belirlenip bakan tarafından onaylanan tarife üzerinden emzirme ödeneği verilir. Emzirme ödeneği süt parası yardımı olarak ta ifade edilebilmektedir. Her çocuk için 1 defa ödenmektedir. 2018 yılı için belirlenen süt parası yardımı şuan için 149 TL'dir.

Emzirme Ödeneği için başvurular Sosyal Güvenlik Kurumu il müdürlüklerine yapılmaktadır. Başvuru esnasında bebeğin kimliği (geçici kimlik belgesi ya da doğum belgesi) ve başvuru dilekçesi sunulmalıdır.

Sigortalı kadına veya sigortalı olmayan eşinin doğum yapması nedeniyle sigortalı erkeğe emzirme ödeneği verilebilmesi için, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının;

- (a) bendi kapsamında olanlar için doğumdan önceki bir yıl içinde en az 120 gün kısa vadeli sigorta kolları primi bildirilmiş olması,
- (b) bendi kapsamında olanlar için doğumdan önceki bir yıl içinde en az 120 gün kısa vadeli sigorta kolları primi yatırılmış ve genel sağlık sigortası primi dahil prim ve prime ilişkin her türlü borçlarının ödenmiş olması, şarttır.

Emzirme ödeneğine hak kazanan sigortalılardan 9 uncu maddeye göre sigortalılığı sona erenlerin, bu tarihten başlamak üzere 300 gün içinde çocukları doğarsa, sigortalı kadın veya eşi analık sigortası haklarından yararlanacak sigortalı erkek, doğum tarihinden önceki 15 ay içinde en az 120 gün prim ödenmiş olması şartıyla emzirme ödeneğinden yararlandırılır."

İŞ GÖREMEZLİK ÖDENEĞİ (DOĞUM PARASI)

4857 Sayılı iş kanuna tabi çalışanların kullanacağı analık halindeki toplamda verilen 16 haftalık izin yasal izin, çalışan hamile kadınların sağlık durumuna ya da işin özelliklerine göre arttırılabilmektedir. Çalışanın doğum izni süreleri hekim raporu ile belirlenmektedir. Hamilelik süresinde doktor kontrolleri için ücretli olarak izin verilmektedir. Hekim tarafından gerekli görüldüğü durumlarda ücretinde herhangi bir değişiklik yapılmadan hekim raporu ile hamile kadın sağlık durumuna uygun olarak daha hafif işlerde çalıştırılabilmektedir. Doğum öncesi 8 hafta ve doğum sonrası 8 hafta olan yasal izin için ödeme yapılmaktadır. İşçi bu süre boyunca işyerinde çalışılmamalıdır. Mevzuatta iş göremezlik ödeneği olarak adlandırılan doğum parasının alınması için çalışanın hekimden rapor alınması gerekmekte olup, iş göremezlik ödeneği almak için;

- İşçi raporun başladığı tarih itibariyle işyerinde hala çalışılıyor olmalıdır. (Doğum öncesi izninin başladığı tarihten önce işten çıkılması durumunda İş göremezlik ödemesinden faydalanılamaz.)
- Doğumun gerçekleştiği tarihten önceki bir yıl içerisinde SSK'lı prim gün sayısı en az **90 gün** olmalıdır.
- Doğum olayının gerçekleşmiş olması gerektirir. Düşük yapan anne adayları bu ödemelerden faydalanamaz.

İş göremezlik ödeneği (doğum parası) hesaplanması: Son 3 aylık brüt ücret toplamı baz alınarak yapılmaktadır. Son 3 aylık brüt maaş tutarı toplanarak 90'a bölünür ve günlük brüt maaş belirlenir. Günlük brüt maaşınızın üçte ikisi ödeme gün sayısı ile çarpılarak doğum parası olarak ödenmektedir

Doğum parası sorgulama işlemi e-devlet üzerinden yapılabilmektedir. Sistemine giriş yapabilmesi için öncelikli olarak kimlik doğrulaması yapılması gerekmektedir.

YENİDOĞAN BEBEKLER İÇİN YENİ KİMLİK ÇIKARMA İŞLEMLERİ

Yeni doğan bebeklerin en geç 30 gün içinde doğumlarının bildirimlerinin yapılması gereklidir. Yurtdışında bu süre 60 gündür. 2017 yılı itibari ile tüm Türkiye'de "nüfus cüzdanı" yerine "yeni kimlik" belgesi verilmeye başlanmıştır.

Yeni doğan bebeklerin kimlik çıkarma işlemi başvuruları yurt içinde ilçe nüfus müdürlüklerine, yurtdışında konsolosluklara yapılmaktadır. Yeni doğan bebeklerin kimlik çıkarma işlemi başvurularını hastaneden de yapabilmelerine olanak sağlayan hastaneden kimlik başvurusu yapma uygulamasına yönelik çalışmalar devam etmektedir.

Sağlık Bakanlığı Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü Analiz Geliştirme Dairesi Başkanlığı'ndan alınan bilgiye göre sağlık tesislerinden alınan bütün raporlar e-rapor projesi kapsamında kayıt altına alınmakta olup, doğum sonrası işlemlere ilişkin uygulama e-doğum modülü altından yapılmaktadır. Doğumu gerçekleştiren Sağlık Kuruluşu tarafından yeni doğan bebeğin nüfus cüzdanı çıkarmak için kullanılan doğum raporları 2018 Yılı temmuz ayı itibari ile tüm Türkiye'de nüfus müdürlüklerinin ekranlarında görülmektedir. Ailelerin yeni doğan bebekleri için kimlik çıkarma başvurularını hastaneden yapmalarına olanak sağlayan **hastaneden kimlik başvurusu yapma uygulaması** pilot aşamada olup, Ankara'da Dr. Zekai Tahir Burak Kadın Sağlığı Eğitim ve Araştırma Hastanesi ve Dr. Nafiz Körez Sincan Devlet Hastanesi'nde uygulanmaktadır. Uygulamanın Türkiye'de yaygınlaştırılması planlanmaktadır.

Yeni doğan bebeklerin kimlik çıkartma işlemlerini anne ya da babası yapmalıdır. Eğer herhangi bir sebeple çocuğun anne ya da babasının olmaması durumunda:

- Büyük anne ya da büyük babaları müracaat edebilir.
- Çocukların erişkin olan kardeşleri yapabilir.
- Kimlik kartlarını çıkarmakta olan çocukların yanında olan kişiler,
- Vekâletname ibraz eden kişiler müracaat edebilir.

İl ve ilçe nüfus müdürlüklerinden doğumu gerçekleştiren hastane tarafından verilen doğum belgesi yeni doğan bebeğe nüfus cüzdanı çıkarmak için kullanılabilir.

EVDE ÇOCUK BAKIMI PROJESİ

Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Birliği tarafından ortaklaşa finanse edilen “**Evde Çocuk Bakım Hizmetleri Yoluyla Kayıtlı Kadın İstihdamının Desteklenmesi Operasyonu**” başlıklı projeye 5 Mart 2015 tarihinde başlanmıştır. Projenin iki temel amacı bulunmaktadır:

a) Evde çocuk bakan bakıcı kadınların kayıt altına alınması

b) Çocuk bakım hizmetleri yoluyla çalışan annelerin desteklenmesi

Proje, kadın istihdamının görece yüksek olduğu **Antalya, Bursa ve İzmir** illerinde 6 aylık bir hazırlığın ardından başlatılmış, Aralık 2016'da **İstanbul ve Ankara** illeri de projeye dahil edilmiştir.

Proje kapsamında aylık geliri asgari ücretin iki katını aşmayan 4/a statüsünde sigortalı kadın çalışanlara, 0-2 yaş aralığındaki çocukları için kayıtlı çocuk bakıcısı istihdam etmeleri halinde sunulmaktadır.

1 Ocak 2018 ile 31 Aralık 2020 tarihleri arasında ilave istihdam edilen kişiler için teşvik uygulanacak. Evinde ilk defa bir kişiyi istihdam edenler ilave istihdam sağlamış kabul edildikleri için destekten yararlanır.

Proje kapsamında asgari ücret üzerinden bakıcı çalıştıran ailelerden çalıştırılan kişiye ait sosyal güvenlik primi alınmıyor. Teşvik yeni açılacak ev dosyaları için geçerli. 2018'den önce işe alınan mevcut bakıcılar teşvik kapsamında değerlendirilmemektedir. Teşvik, başvurudan sonraki ikinci ayın sonundan itibaren başlıyor, 18 ay boyunca devam ediyor. Aileler bakıcı için ayrıca vergi ödemiyor. Vergi muafiyetinden yararlanabilmek için bakıcının "dadı" olarak gösterilmesi gerekiyor.

Daha önceden emekli olanları ve 3. dereceye kadar akrabaları bakıcı çalıştıran aileler teşvikten yararlanamıyor. Bakıcının Türk ya da yabancı olması fark etmiyor. Ancak yabancı bakıcının yabancı **çalışma ve oturma izninin** olması gerekiyor.

Bakıcıya devlet desteği almak için; bakıcının son 3 aydır sigortalı bir işte çalışmamış olması veya son 3 ay içerisinde en fazla 10 gün sigorta yapılmış olması ve İŞKUR'a kayıt olması gerekiyor.

Bakıcıya devlet desteği almak için; Sosyal Güvenlik Kurumu İl Müdürlükleri'ne ya da en yakın merkeze başvurmak gereklidir.

Kaynakça;

1. 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu
<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin1.Aspx?MevzuatKod=1.5.657&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=657&Tur=1&Tertip=5&No=657>, Son Erişim (05.12.2018)
2. 4857 Sayılı İş Kanunu (<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4857.pdf>, Son Erişim 05.12.2018)
3. Gebe veya Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmelik” (<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/08/20130816-8.htm>, Son Erişim (05.12.2018)
4. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu (<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6331.pdf>, Son Erişim (05.12.2018)
5. 5237 Sayılı TCK <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=1.5.5237&MevzuatIliski=0>, Son Erişim (05.12.2018)
6. 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu (TMK)
<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin1.Aspx?MevzuatKod=1.5.4721&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=medeni&Tur=1&Tertip=5&No=4721>
7. Evlendirme Yönetmeliği (Yayımlandığı R. Gazetenin Tarihi: 21.9.1931, No: 1904)
(<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/3.5.859747.pdf>, Son Erişim 05.12.2018)
8. Evlenme Muayenesi Hakkında Nizamname (<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/2.3.11682.pdf>, Son Erişim 05.12.2018)
9. Doğum Yardımı Yönetmeliği
(<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=3.5.20157695&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=do%C4%9Fum>
Son Erişim (05.12.2018)
10. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Resmi Web Sitesi (<https://alo183.aile.gov.tr/bilgi-bankasi/dogum-yardimi>, Son Erişim (05.12.2018)
11. Nüfus Planlaması Hakkında Kanun
(https://www.tuseb.gov.tr/enstitu/tacese/yuklemeler/mevzuatlar/nufus_yapisini_etkileyen_mev/nufus_planlanmasi.pdf)
12. Nüfus Hizmetleri Kanunu (<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5490.pdf>, Son Erişim 05.12.2018)
13. Nüfus Hizmetleri Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik
(<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/3.5.200611081.pdf>.Son Erişim 05.12.2018)
14. Çocuk Koruma Kanunu(ÇKK) <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5395.pdf>
15. Evlendirme Yönetmeliği (<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/3.5.859747.pdf>)
16. Evde Çocuk Bakımı Projesi”